

Universitatea Babeş–Bolyai, Cluj–Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Anul universitar 2009-2010
Semestrul I

I. Informații generale despre curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Titlul disciplinei: Etica în conducerea și managementul instituțiilor publice și al organizațiilor

Codul:

Numărul de credite:

Locul de desfășurare:

Programarea în orar a activităților:

II. Informații despre titularul de curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Nume, titlul științific: Ion COPOERU, conf. dr.

Informații de contact (adresă e-mail, eventual nr. de telefon): copoeru@hiphi.ubbcluj.ro **Ore**

de audiență: Marți, 12.00 – 14.00

III. Descrierea disciplinei:

Evoluția mediului profesional din societatea contemporană scoate în relief centralitatea comportamentului etic în cadrul practicilor profesionale. Suntem permanent bombardați cu știri referitoare la scandaluri de corupție și la cazuri grave de culpă profesională. Toate acestea întretin dezbateră în jurul unor probleme de etică, din care se pot trage multe învățăminte. Cu toate acestea, accentul nu va cădea pe cazurile excepționale, ci metodele de discernere a dimensiunilor etice ale activității profesionale de zi cu zi, pe abilitățile profesionistului de a efectua judecăți morale într-un mediu etico-moral complex și în schimbare și adesea în condiții de urgență. Din acest punct de vedere, orice decizie a managerului este semnificativă din punct de vedere etic. În acest curs dezvoltăm instrumente și proceduri de decizie etică care îi vor fi folositoare profesionistului în activitatea sa curentă.

Elementul cheie va fi o analiză a actului profesional ca act eminent etic, coroborată cu încurajarea unei viziuni globale asupra vieții profesionale și a sensului etico-moral a întregii noastre vieți.

Nu vor lipsi și abordările practice, pe baza unor narațiuni și studii de caz.

Nu facem un scop din a da lecții sau a predica, dar nici nu vrem să rămânem la vagi generalități despre ce e bine și ce e rău. Aspectele teoretice, indispensabile tratării subiectului, nu vizează întemeierea sau apărarea unor valori sau a altora; ne propunem în principal să dobândim mai multă claritate în ce privește valorile noastre ca profesioniști și în ce privește factorii și contextele care influențează deciziile și comportamentele noastre.

IV. Bibliografia obligatorie:

Joanne B. Ciulla, Ethics, the Heart of Leadership, Praeger Publishers, 2004.

- Jenny Rayner, Risky Business. Towards Best Practice in Managing Reputation Risk, published by The Institute of Business Ethics www.ibe.org.uk
- N. Lamar Reinsch, Jr., Management Communication Ethics Research. Finding the Bull's-Eye, in: Management Communication Quarterly, Vol. 9, No. 3, 349-358 (1996).
- Brent MacNab et al., Culture and Ethics Management. Whistle-blowing and Internal Reporting within a NAFTA Country Context, in: International Journal of Cross Cultural 2007 Vol 7(1): 5–28 Management
- S.P. Kaptein, Muel Kaptein, *Ethics Management - Auditing and Developing the Ethical Content of Organizations*, Springer, 1998, pp. 67-144.
- Donaldson and Dunfee, *Ties That Bind: A Social Contracts Approach to Business Ethics*, Harvard Business School Press, 1999.
- Ion Copoeru, Coordonate ale profilului moral al magistratului. Studiu de caz cu privire la implementarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din România, in : Ion Copoeru, Nicoleta Szabo (coord.), *Dileme morale și autonomie în contextul democratizării și al integrării europene*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007, pp. 216-243.
- Carter McNamara, Complete Guide to Ethics Management: An Ethics Toolkit for Managers, 1997-2008, located at <http://www.managementhelp.org/ethics/ethxgde.htm>
- Paul Ricoeur, *Le Juste 2*, Paris : Editions Esprit, 2001, pp. 55-68.
- Anne T. Lawrence & James Weber, *Business and Society*, McGraw-Hill College, 2001.

V. Materiale folosite în cadrul procesului educațional specific disciplinei:

- video-proiector;
- recorder

(sunt asigurate de facultate)

VI. Planificarea /Calendarul întâlnirilor și a verificărilor/examinărilor intermediare:

Curs – sapt.1

Tematica: Introducere: Etică, organizații, societate

Obiective: schițarea principiilor etice care operează sau trebuie să opereze în organizații; semnificația principiilor etice generale valabile în societatea contemporană. Un concept evolutiv al eticii.

Concepte, cuvinte cheie: Integrarea valorilor in comportamente sociale; mediu social, politic si cultural dinamic; creativitate și inovație social; responsabilitate sociala; cetățenie.

Seminar – sapt.1

Tematica: Aspecte metodologice. etica fenomenologica; multidisciplinaritate; „eclectism” filosofic; comparativism; Pluralismul metodologic; „preventive ethics”

Obligația studenților: consultarea bibliografiei.

Bibliografie:

- Anne T. Lawrence & James Weber, *Business and Society*, McGraw-Hill College, 2001.
- Vlăsceanu , Mihaela, *Organizațiile și cultura organizării*, Editura Trei, București, 1999;
- Vlăsceanu , Mihaela (ed.), **Teorie organizațională – culegere de texte**, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București, 2000.

Chirică, Sofia, Psihologie organizațională. Modele de diagnoză și intervenție, Casa de editură și consultanță “Studiul organizării”, Cluj-Napoca, 1996.

S. Clegg, Modern Organizations: Organization Studies in Postmodern World, Sage Publications, London, 1990

Wendelin Küpers, Phenomenology and Integral Pheno-Practice of Wisdom in Leadership and Organisation, disponibil la www.mngt.waikato.ac.nz/ejrot/cmsconference/2005/proceedings/wisdomethics/Kuipers.pdf

Curs – sapt.2

Tematica: *Anatomia actului profesional (I). Niveluri și paliere ale raționamentului profesional*

Obiective: analiza componentelor actului profesional și reliefa dimeniunii etice a acestuia

Concepte, cuvinte cheie: act profesional, „reasoning”, nivele ale raționamentului profesional (prudențial, deontologic, teleologic); paliere ale actului profesional (naturalist, etico-moral, politic)

Seminar – sapt.2

Tematica: *Niveluri și paliere ale raționamentului profesional (exemple din experiența lor profesională)*

Obligația studenților: să formuleze un exemplu de niveluri și paliere ale actului profesional pornind de la propria lor experiență

Bibliografie:

Paul Ricoeur, *Le Juste 2*, Paris : Editions Esprit, 2001, pp. 55-68.

Ion Copoeru, *The Participating Professional. Phenomenology and the Task of Integrating Ethics into Professional Practices*, to be published.

Curs – sapt.3

Tematica: *Anatomia actului profesional (II): Decizii morale în context profesional*

Obiective: analiza deciziei morale în context profesional; rolul contextului și al contextualizării în activitatea profesională și în judecata morală

Concepte, cuvinte cheie: context, contextualizare, context moral obiectiv; relevanță impusă, ordine de relevanță, operații subiective,

Seminar – sapt.3

Tematica:

Obligația studenților: să analizeze, pornind de la un exemplu extras din experiența lor profesională, în ce fel contextul joacă un rol în luarea deciziei morale, dacă și cum acesta poate fi transformat.

Bibliografie:

Marc Maesschlack, *Normes et contextes. Les fondements d'une pragmatique contextuelle*, Hildesheim – Zürich – New-York: Georg Olms Verlag, 2001, pp. 63-92.

Mark Hunyadi, *Morale contextuelle*, Quebec: PUL, 2008, pp. 23-26, 51-76.

Alfred Schutz, "The Well-informed Citizen. An Essay on the Social Distribution of Knowledge in *Collected Papers*, vol. II, *Studies in Social Theory*, edited by A. Brodersen, The Hague: Martinus Nijhoff, 1964.

I. Copoeru, Monde de la vie, quotidienneté et normativité, in : *Divinatio*, Vol. 24, Maison des Sciences de l'Homme et de la Société (Sofia), 2006, pp 55-66.

I. Copoeru, A Schutzian Perspective on the Phenomenology of Law in the Context of Positivist Practices, in: *Human Studies* (2008) 32:269-277 DOI: 10.1007/s10746-008-9097-6, Published on-line: 30 July 2008. Springer Science+Business Media B.V. 2008.

Niklas Egels-Zand and Peter Hyllman, Evaluating Strategies for Negotiating Workers' Rights in Transnational Corporations: The Effects of Codes of Conduct and Global Agreements on Workplace Democracy, in: *Journal of Business Ethics*, Springer, 76, 2, 2007, pp. 207-223.

Curs – sapt. 3

Tematica: Instrumente etice

Obiective: înțelegerea naturii, structurii și funcției pe care o au instrumentele etice în ameliorarea practicilor din domeniul managerial

Concepte, cuvinte cheie: jurământ, misiune de credință, cod deontologic, cod de etică, standarde etice

Seminar – sapt.3

Tematica: Instrumente etice – studiu de caz

Obligația studenților: să analizeze și să evalueze eficiența unor instrumente etice pornind de la un studiu de caz propus (din domeniul justiției)

Bibliografie:

Ion Copoeru, Coordonate ale profilului moral al magistratului. Studiu de caz cu privire la implementarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din România, in : Ion Copoeru, Nicoleta Szabo (coord.), *Dileme morale și autonomie în contextul democratizării și al integrării europene*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007, pp. 216-243.

Carter McNamara, *Complete Guide to Ethics Management: An Ethics Toolkit for Managers*, 1997-2008, located at <http://www.managementhelp.org/ethics/ethxgde.htm>

M. Pivniceru, C. Luca (coord.), *Deontologia profesiei de magistrat. Repere contemporane*, București : Editura Hamangiu, 2008, pp. 135-162.

Curs – sapt. 4

Tematica: Instituții etice

Obiective: înțelegerea naturii, structurii și funcției pe care o au instituțiile etice în ameliorarea practicilor din domeniul managerial

Concepte, cuvinte cheie: comitet de etică, ofițer de etică și conformitate, consiliu național de etică, consiliere etică

Seminar – sapt.1

Tematica: Instituții etice – studiu de caz

Obligația studenților: să analizeze și să evalueze eficiența unor instituții etice pornind de la un studiu de caz propus (din domeniul justiției)

Bibliografie:

Ion Copoeru, Coordonate ale profilului moral al magistratului. Studiu de caz cu privire la implementarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din România, în : Ion Copoeru, Nicoleta Szabo (coord.), *Dileme morale și autonomie în contextul democratizării și al integrării europene*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007, pp. 216-243.

Carter McNamara, *Complete Guide to Ethics Management: An Ethics Toolkit for Managers*, 1997-2008, located at <http://www.managementhelp.org/ethics/ethxgde.htm>

Curs – sapt. 5

Tematica: Proceduri etice

Obiective: înțelegerea naturii, structurii și funcției pe care o au instituțiile etice în ameliorarea practicilor din domeniul managerial

Concepte, cuvinte cheie: disciplinar – etic, responsabilitate morală - culpă

Seminar – sapt.1

Tematica: Proceduri etice – studiu de caz

Obligația studenților: să analizeze și să evalueze eficiența unor proceduri etice pornind de la un studiu de caz propus (din domeniul justiției)

Bibliografie:

Ion Copoeru, Coordonate ale profilului moral al magistratului. Studiu de caz cu privire la implementarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din România, în : Ion Copoeru, Nicoleta Szabo (coord.), *Dileme morale și autonomie în contextul democratizării și al integrării europene*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007, pp. 216-243.

Carter McNamara, *Complete Guide to Ethics Management: An Ethics Toolkit for Managers*, 1997-2008, located at <http://www.managementhelp.org/ethics/ethxgde.htm>

M. Pivniceru, C. Luca (coord.), *Deontologia profesiei de magistrat. Repere contemporane*, București : Editura Hamangiu, 2008, pp. 120-134.

Ghid de integritate în administrarea sistemului judiciar, elaborat de Transparency International Romania și SoJust – Societatea Română pentru justiție, disponibil la <http://www.transparency.org.ro/publicatii/publicatiiti/2008/GhidManagementInstanteTI.pdf> pp. 108-118.

Curs – sapt. 6

Tematica: Guvernare și auto-guvernare

Obiective:

Concepte, cuvinte cheie: corporate governance, independență, autonomie, descentralizare, subsidiaritate

Seminar – sapt.1

Tematica: *Auto-guvernare - cazul sistemului judiciar din România*

Obligația studenților: să analizeze aspectele auto-guvernării în sistemul juridic românesc

Bibliografie:

Pinelli, C., Conditionality and Enlargement in Light of EU Constitutional Developments, In: European Law Journal, May 2004, vol. 10, no. 3, S.354-362

Ion Copoeru, Coordonate ale profilului moral al magistratului. Studiu de caz cu privire la implementarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din România, in : Ion Copoeru, Nicoleta Szabo (coord.), *Dileme morale și autonomie în contextul democratizării și al integrării europene*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2007, pp. 216-243.

Curs – sapt. 7

Tematica: Managementul eticii și performanța socială

Obiective: descrierea și analiza produselor, instrumentelor, a activităților și a conceptelor folosite pentru a influența climatul moral al unei organizații

Concepte, cuvinte cheie: climat moral, performanță socială, sisteme manageriale, managementul calității

Seminar – sapt.1

Tematica: Managementul eticii

Obligația studenților: să elaboreze o narațiune despre managementul eticii în instituția din care provin

Bibliografie:

Donaldson and Dunfee, *Ties That Bind: A Social Contracts Approach to Business Ethics*, Harvard Business School Press, 1999.

H. George Frederickson et al., *Ethics in Public Management*, M.E. Sharpe, 2005

Michael Rion, *Everyday Ethics: Putting Values into Action (Resources for Ethics and Management 2002)*. <http://www.rionethics.com/page4.html>

A. Rădulescu (coord.), *Evaluarea calității în justiție*, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2009.

Curs – sapt. 8

Tematica: *Auditul etic*

Obiective: descrierea și analizarea aspectelor esențiale ale auditului etic

Concepte, cuvinte cheie: auditing, global social audit standards, social and environmental reporting , balanced scorecard, awards

Seminar – sapt.1

Tematica: *Auditul etic – analiza de caz*

Obligatoria studentilor: să schițeze un audit etic al unei instituții publice

Bibliografie:

S.P. Kaptein, Muel Kaptein, *Ethics Management - Auditing and Developing the Ethical Content of Organizations*, Springer, 1998, pp. 67-144.

Curs – sapt. 9

Tematica: *Demascarea și prevenirea conduitelor neetice*

Obiective: descrierea și analizarea conduitelor neetice în instituții și organizații

Concepte, cuvinte cheie: whistle-blowing, reclamație, evaluarea reclamațiilor

Seminar – sapt.1

Tematica: *Conduite neetice – analiză de caz*

Obligatoria studentilor: să analizeze un caz de reclamație cu privire la o conduită neetică a unui manager

Bibliografie:

Brent MacNab et al., Culture and Ethics Management. Whistle-blowing and Internal Reporting within a NAFTA Country Context, in: *International Journal of Cross Cultural* 2007 Vol 7(1): 5–28 Management

Curs – sapt. 10

Tematica: *Etică și comunicare în management*

Obiective:

Concepte, cuvinte cheie:

Seminar – sapt.1

Tematica: *Etică și comunicare în management*

Obligatoria studentilor: să analizeze aspectele etice ale comunicării într-o instituție publică sau o organizație neguvernamentală

Bibliografie:

N. Lamar Reinsch, Jr., Management Communication Ethics Research. Finding the Bull's-Eye, in: *Management Communication Quarterly*, Vol. 9, No. 3, 349-358 (1996).

B. Stevens, Persuasion, Probity, and Paltering: The Prudential Crisis, in: *Journal of Business Communication*, October 1, 1999; 36(4): 319 - 334.

N. L. Reinsch JR, On the Road to Maturity, in: *Journal of Business Communication*, April 1, 1997; 34(2): 220 - 226.

Curs – sapt. 11

Tematica: *Etica și managementul riscului*

Obiective:

Concepte, cuvinte cheie:

Seminar – sapt.1

Tematica: *Etica și managementul riscului – studiu de caz*

Obligația studenților: să analizeze aspectele etice ale managementului riscului într-o instituție publică sau o corporație

Bibliografie:

Mark W. McElroy, Business Ethics, Risk Management, and the Open Enterprise, disponibil la www.kmci.org/media/Business_Ethics_Risk_Mgmt_OE.pdf

Jenny Rayner, Risky Business. Towards Best Practice in Managing Reputation Risk, published by The Institute of Business Ethics www.ibe.org.uk

Curs – sapt. 12

Tematica: *Modele etice de leadership*

Obiective:

Concepte, cuvinte cheie: transformational leader, empowerment, client satisfaction, optimal self-management practices

Seminar – sapt.1

Tematica: *Modele etice de leadership*

Obligația studenților: să descrie un leader ransformațional

Bibliografie:

Joanne B. Ciulla, Ethics, the Heart of Leadership, Praeger Publishers, 2004.

William D. Hitt, Ethics and Leadership: Putting Theory into Practice, Battelle Press, 1990, pp.

Curs – sapt. 13

Tematica: *Etică și professionalism*

Obiective:

Concepte, cuvinte cheie: eficiență profesională, professionalism, dezvoltare

Seminar – sapt.1

Tematica:

Obligația studenților:

Bibliografie:

Evans, Linda, Professionalism, professionalism and the development of education professionals, in: British Journal of Educational Studies, 56 (1). pp. 20-38.

Curs – sapt. 14

Tematica: *Recapitulare*

Obiective:

Concepte, cuvinte cheie:

Seminar – sapt.1

Tematica: *Concluzii*

Obligatia studentilor:

Bibliografie:

VII. Modul de evaluare:

[Componentele de activitate a studenților care vor fi evaluate (verificări pe parcurs, lucrări de semestru, proiecte de cercetare, participare activă etc.), ponderea acestor componente în nota finală, modalitatea de desfășurare a examenelor/verificărilor, criteriile de evaluare].

Evaluarea pe parcurs va urmări prezența și implicarea studenților în activitățile de seminar, inclusiv redactarea a cel puțin o lucrare sau pregătirea a cel puțin o intervenție anunțată.

Evaluarea finală va fi făcută sub forma unui mini-colocviu, la care fiecare cursant va pregăti o lucrare scrise de min. 5 pagini de tipul narațiune, raport, eseu sau studiu.

VIII. Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale:

[Prezența la ore (după caz), condiții de prezentare la examen, modalități de recuperare, noțiunea de plagiat, consecințele plagiatului la lucrările elaborate, consecințele cazurilor de fraudă la examen, rezolvarea contestațiilor].

IX. Bibliografia opțională: